

Д-р Дмитро Бучинський *бібліографія, критика, рецензії*

СУМНА, АЛЕ НЕЗАПЕРЕЧНА ПРАВДА

Ми не все, в нашому житті спроможні сприйняти правду такою, як вона є. Часто, непрямую правду намагаємося, зі шкодою для самої правди, якось дивно приховати. Незаперечно, що такий спосіб у нашому житті практикується, зокрема, коли йде про затасання непрямих фактів, що мають менше, або більше значення, хоч цей спосіб не все виходить на користь тим, що затасать правду. Але, постійне борсання в неправді, прикривання її різноманітними "але", допровадження неправди до апотеози - це сумне явище так у житті одиниці, як громади й народу. У нашій історії багато записано фактів до яких нам але давно треба б підійти критично й поглянути на них своїми власними очима, розцінити їх своїм власним національним розумом, розважавчи глибоко наші християнсько-релігійні та національні інтереси в цих фактах. Так роблять другі, така метода зобов'язує і нас. Доки ми не навчимося підходити критично до нашої історії, доки не навчимося з неї виминати всі небезпечні підводні скелі об які так часто розбивалося наше історичне життя, доки історія для нас не буде вчителькою життя, а тільки простою схемою дат і фактів, що без глибших студій не дають ніякої практичної користі навіть тоді, коли знатимем їх напам'ять.

В Українському В-ві "Добра Книжка" появилася не тільки цікава, але також дуже важлива праця, що дає певну історичну картину про епохальну подію нашого церковно-національного життя, але добре було б, коли б ця прецизна праця була також епохальною, коли йде про наші помилки. Це праця "ВІДРОДЖЕННЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ 1917-1930" пера основоположника Української Автокефальної Православної Церкви, Митрополита Василя Липківського. Книжка появилася у Торонті в 1959. Друкована в друкарні О.О. Василія у Торонті, багато ілюстрована, друкована на доброякісному папері, сторін 335 + 1 неп. малої вісімки. Складається вона з двох частин: 1-ша це оригінальні записки Митрополита Липківського, 2-га це коментар до першої частини пера о. д-ра Мелетія Соловія, ЧСВВ.

Історію цього рукопису читач знайде у книжці. Він надрукований у ній на 211-тих сторінках. Навіть, не дивлячись на розмір рукопису, треба сказати, що цінність його велика й незаперечна. Сумна, але незаперечна правда, яку ми відкриваємо досить пізно, але навіть запізнення повинно нас опам'ятати, щоб ми не блукали в євангельській темноті. Йде про це, що ми самі - справи нашої Церкви, Церкви Христової, Церкви українського народу до сьогодні надто спрочуємо, часто аж смішно спрimitизуємо. Забуваємо, що Церква - це Божа Установа, що її не можна "спролетаризувати", як висловився Митрополит Липківський, не можна робити її іграшкою в руках політичних партій чи славоблюбних егоїстичних одиниць. Коли сам Христос сказав, що багато буде призваних, але мало вибраних, то це якраз відноситься до тих робітників, що мають бути вибрані до праці в Христовому Виноградникові.

Сама ідея унезалеження Української Православної Церкви від московської, безсумнівно була добра й благословенна, але шлях її відродження був таки фальшивий навіть не дивлячись на факт, що в тому часі іншого шляху не було. Це правда, яку потверджує Митрополит Липківський, пишучи: "живий церковний інвентар, себто єпископат і духівництво в Україні залишилось старе московське /по революції і в часі большевицької окупації, Д.Б./, але всі відчували, що Церква в Україні не може ждати у моря погоди, а повинна цим розпочати для свого порятунку". Але, з другої сторони, навіть сам Митрополит Липківський стверджує знову правду, що шлях до відродження був фальшивий.

Сьогодні, на нашу думку, запізно дискутувати над самим фактом відродження Української Православної Церкви в автокефалії, що іншим терміном можна б назвати навіть самовизначенням, хоч цей термін відповідає більше політичному концептові. Але треба сказати, що до автокефалії, крім Митрополита Липківського й декількох ще людей - творці автокефалії не були до неї підготовані. Сидати на них прокляттям чи каменем сьогодні запізно й на-

віль не було б чесним з нашої сторони, але йти їх слідами нам не вільно.

На праць Митрополита Липківського, сьогодні можна дивитися під різними кутами поглядів, а все таки вона буде позитивна тим, що показує, сказати б - практично, нам "первородний гріх" нових революційних часів, як не треба й не можна нерозважно трактувати справи Христової Церкви, Божої Установи, якої не зруйнують навіть сили пекла. Читаючи ці сумні сторінки, нам дійсно волосся стає дубом. Питання самосвятства, його неканонічності поминемо, бо вони переходили б компетенцію наших міркувань, хоч зі самих записок Митрополита Липківського ясно виходить, що він зі способом самовисвятити не погоджувався. Йде, однак, про це, що справу Церкви та її ієрархії наші автокефалісти, хай Бог буде їм суддею, трактували надто просто, аж примітивно, аж смішно: кожне село було для себе республікою, само, "демократичним" способом вибирало собі кандидатів на священника; кожен повіт ставив собі за вершок чести мати свого єпископа. Хай Господь береже нас від такої демократії! Виборні ієрархи не мали права керувати Церквою, бо тими справами займався ради, собори, що довели Церкву до руйнувчої отаманії. Навіть сам Митрополит Липківський не був дійсно головою-митрополитом УАПЦ, а тільки почесним головою Всеукраїнської Православної Церковної Ради, якою ридили люди світські і ридили так, що навіть з Митрополитом не радилися. Наслідки такі, що по Україні їздили безпритульні ізгої єпископи, священники, що скоро почали себе взаємно виклипати. До рядів єпископів і священників проникнули навіть большевицько-комуністичні провокатори, що згодом цілком зруйнували УАПЦ.

Читаючи сторінки "Відродження Церкви в Україні" Митрополита Липківського, дійсно хочеться ридати над ними. Тут не можна займати якесь неутралі не становище, не можна навіть сказати: "моя хата скраю...", бо тут іде про важливе питання нашої душі, життя і смерті нашого народу. Христос без нас обійдеться, але ми не можемо обійтися без Христа. Ми можемо навіть пробувати руйнувати Його Церкву, але її не зруйнуємо, бо це понад наші сили. Але, руйнуючи її - руйнуємо самі себе, свого християнського духа, своє національне сумління, без яких нас не стане, щоб ми були не знати скільки процентовими патріотами. Це нам зоворять ніхто інший, як саме творець УАПЦ, Митрополит Липківський.

На війну проти УАПЦ ніхто не вибирається, як не воле з нею Митрополит Липківський, але гіркий біль стискає наше християнське серце, читаючи ці сумні сторінки бо все таки це Церква нашою народу. Біль тим сильніший, що ми ці "пролетарські" неканонічні традиції принесли на чужину, продовжаємо анархія так, що часом виглядає, що ми не діти Христової Церкви, а її вороги.

фундаментальних і об'єктивних праць про УАПЦ ми не маємо. Зі сторінок праці Митрополита Липківського виходить таке, що ми їх навіть не могли мати, бо не підходили до цього питання так, як повинні б підходити: одні до Церкви виносили на п'єдесталі самих суперлативів, а другі обкидували її багном. Не говоримо вже про чужинців, що цілком нашого питання не розуміють, а може краще - не хочуть розуміти, підгравачи у фальшиву московську дочку, називаючи відродженецькі спроби нашої Церкви простим лівіністичним сепаратизмом. Хочеться підкреслити, що праця Митрополита Липківського є прецінна й заслуговує на нашу найбільшу увагу своєю об'єктивністю. Це сумна правда, але правда незаперечна. Ціла праця перемережана радістю і надією, але найбільше в ній такі болю, і цей біль мусить дійти до наших душ не тільки тому, щоб трохи почервоніти, але тому, щоб відчуті його дошкульно й завернути з блудних шляхів.

Можна дуже жаліти, що цей рукопис пролежав 15 років, вже у наших вільних руках, невикористаний. Дуже можливо, що книга скорше видана була б нам, у багатьох випадках перешкодила робити фальшиві потягнення, які вже стали фактом, а які зроблені, може навіть неспвідомо, але зроблені на шкоду Христової Церкви й на шкоду нашому народові. Видання її друком треба щиро приві-

такі й оцінити, але цю оцінку повинні робити справедливо й розважно ми самі, а не чужинці. Хотілося б, щоб у цьому випадку в нас був жидівський зміст: викупити книжку, використати її для свого власного добра так, щоб найменше її примірників потрапило у ворожі нам руки. Не дивлячись на факт, що деякі чужинські неукі написали багато необ'єктивного про цю Церкву, праці Митрополита Липківського таки не для них, бо вони її зловживають. Перекладати її на якунебудь чужу мову, як дехто плянує, думаючи, що такою роботою зробить прислугу комусь - немає ніякого сенсу, бо це праця не для чужинця. Можливо, що такий чужинець, щоб зрозумів трагедію УАПЦ, а цим самим і трагедію нашого народу - це навіть не народився. Праця дуже цінна, але тільки для нашого внутрішнього зростання й тільки тоді, коли ми скористаємо з неї без виявів пристрастей, які так часто нас опановують, замість холодної християнської розваги. На нашу скромну думку, до праці можна було додати річеві пояснення, бо такі навіть, часом, потрібні, але вже не конечно було додавати довгий коментар о. д-ра Мелетія Соловія, ЧСВВ тим більше, що він має характер надто полемічний, як науковий. "Відродження Церкви в Україні" Митрополита Липківського - це праця надто поважна, щоб її трактувати "на гарячо", з легкої руки. В ній повно поважних міркувань, багато болю, багато наших життєвих проблем, а таких ніхто не розв'язує, поспішаючи. Дуже можливо, що ці тяжкі проблеми навіть не нам розв'язувати, що вони дійдуть до свідомості аж наших наслідників, то чому тоді безкорисно заганятися? Коли праця в рукописі пролежала аж 30 років, то немає ніякої потреби спішитися з коментарями, що нічого нового до самої праці не вносять.

Мадрид, у березні 1960 Р.Б.

ОПОВІДАННЯ, ВДУМЛИВІ Й ЗВОРУШЛИВІ

Кращої назви на свою збірку оповідань письменниця Меланія Кравців не могла придумати як "КАЛЕЙДОСКОП". Дійсно, приперегорненні декількох сторінок книги - маємо нагоду насолоджуватися новою картиною. Правда, що в калейдоскопі химера залежна від укладу блискучих і кольорових шматочків скла й камінчиків, а в "Калейдоскопі" Меланії Кравців бачимо взористі картини, виношені довгі роки в її душі. Попробуємо довше маніпулювати огідним калейдоскопом, а переконаємося, що й там вложаться нам сумно-понури взори, які не змінять суті погідного калейдоскопу. В "Калейдоскопі" М. Кравців також, може навіть природно, є два-три сумні взори, але вони стоять на своєму місці нашого квітчастого килима життя, і вони не позбавлені вдумливості й зворушливості, які ми бачимо на портрету письменниці, на 5-тій сторінці нової збірки.

Оповідання "Калейдоскоп" появились у В-ві "Гомін України", Торонто 1960, як 14-те число бібліотеки В-ва. Книга друкowana на добірному книжковому папері в друкарні В-ва. Мистецька обкладинка, добре обдумана й двокольорова - роботи В. Стебельського. Сторін 133 + 3 ненум. великої вісімки. В книзі маємо 11 оповідань.

Погляньмо в цей чудово-чарівний "Калейдоскоп" Меланії Кравців.

"Ліс", присвячений Командирові, що відійшов від нас /Генерал "Чарас Кузевич - Цупринка/, коли не тільки "весна готовилася у радісну путь на українську землю", але також тоді, коли тисячі й мільйони, з надією - вичікували його нових чинів. "лежить вбитий ворогом орел із вірними орлятами... А старий ліс голосить над ним жалібні пісні... І заплакала, гірко заплакала Україна, за своїм найкращим сином... І тоді впали слова присяги: "Вірні твоїм, командире, наказам, не посоромимо зброї!" І здригнувся Дніпро, зашумів Дністер, захвилювали заковані ріки, заголосили шумом хвиль і розірвали ледяні /льодові/ ланцюги... І вернувся вітер до старого лісу, щоб принесли командирові останній привіт від усієї України..."

В "Ементо" веде нас письменниця плями наших квітучих Карпат, запізнає о. Василя, що розказує нам свою дивну пригоду, що вражає нас містерією ночі 22 січня 1919 року, до його церковці "прийшли наші предки, княжі дружинники - моляться у той великий день за нашу Україну, вперше, від Володимира Великого - з'єднану в одно". Це саме Святослав'я було свідком іншої містерії: зв'язкова віра, вже мертва, на Божий наказ - випровадила з небезпеки волюк УПА. Яке ж воно незрозуміле... несамовите!... "Але хто й коли збагнув Божі тайни?"

Дзеркало нашого люто-божевільного часу - це "Прокурор Найда". Скептик міг би сказати: фантазія! Для зав'ялої, задеревілої, бездушної душі - так! Але не для нас, що пережили не одно Боже чудо в останніх тридцяти роках. Стріча двох рідних братів Зоренків: Тарас - прокурор Найда і Ірема - син жертви Воєнної України. Як же їх помирити? Помиріння прийшло: "І брати Зоренки, один із сходу, другий із заходу країни - пішли разом туди, - де важвою боротьбою треба здобувати волю Україні, кров'ю значить визвольний шлях, перемагати небезпеку. Вони разом, плече об плече змагаються із ворогом, вони поборюють усі труднощі повстанського життя... І кулі їх не беруться, немов вони вічні й безсмертні, як мета, до якої вони йдуть".

"Дурний медзь" - знаний був чи не кожньому нашому селі. І всі вони вмерли героїською смертю... "Годі, коли енкаведівська куля прошила його потилицю і він впав обличчям на розмоклу від дощу землю, його мертві уста, ніби поцілунком прощання, припали до тієї землиці, яку він так дуже-дуже любив..."

"У мене був сердечний друг", трощки-трощки має запах буденщини, але з психологічного боку - оповідання дуже добре. І воно належить до "Калейдоскопу", бо й воно є під цим героїчним знаменником нашої героїчно-жертвенного часу, що називається УПА.

Суди ще належить чудове "Подзвінне" старої Демчизи, до якої, здається, можна молитися. Це дійсно прототип нашої страдниць Рахилі, яка має повне право надіятися, що "не всіх ви мені вбили, ні! - це мої внуки; вони десь там у далекім світі, за горами, за морями. Але вони вернуться, ой, вернуться; вони підставяться за нас, вони покарають вас!". Це не мрія і не видужка самої письменниці, бо такі надії леліє наша Рахила. Ми вони матимуть своє виправдання, чи як себе виправдаємо й міркування тих, що там продовжують боротьбу - це залежно від нас, наших дітей, але й діти залежні від нас, на яких надіються старі Демчизи, яким на ім'я Українська Мати.

"Да" - оповідання з жидівського гетта, а споріднене з ним сюжетово - це "Немезіс". Оповідання гідні уваги нашого читача... уже добрі, гострі, як гадючі очі, у збірці "Калейдоскоп".

Близькі нам, для деякого навіть до сьогодні незакінчені "Влидні ізголів", у формі прегарного літературного триптиха. Один крок від них і опиняємося між старими приятелями: Прокопом Чухнієм і Джаном Греєм, що переживають вбоге, але присмерне минуле Рідної Землі. Задалеко відійшов Джан від колодязя "за-під" "Брязки", як ві ходимо спільними кроками й ми, але все таки він для нього залишився "Чар-зіллям", він ще мріє: "Знаєш, Прокопе, як доживемо, то поїдемо разом туди, в наше село. Не тому, щоб мені там жити, бо то вже запізно, але, щоб це раз подивитися на ті місця, де таки - найкращі роки ми прожили".

Це одно оповідання, ще один камінчик-скільце з цього калейдоскопу й, з послабленим інтересом розваги й глибокої духової насолоди - можемо любоватися ще - і це раз "Калейдоскопом" Меланії Кравців. "Чудо", навіть чуже тематично, але незвичайно симпатичне, глибоке психологічно. Сестра-черниця постійно просить у "даданки про чудо. Воно сталося, але рівночасно замкнуло на вічний спокій очі "Солов'я з-над Тибру".

Можна щиро поздоровити авторку "Дороги" з появою царівного "Калейдоскопу" й поручити його нашим читачам, бо оповідання цієї збірки це не є звичайні симпатичні оповідання - вони вдумливі й зворушливі. Такіх мастецьких оповідань у нас таки мало. Дяль тільки, що коректа не є дбайлива, бо у книжці стерчить кілька прикрих друкарських помилок.

Мадрид, у травні 1960 Р.Р.

МІРКУВАННЯ, ЯКІ НАМ НЕ ВКЛАДАЮТЬСЯ...

"Концепція Самостійної України, що за її здійснення бореться сьогодні український народ, є, отже, насамперед, виявлення природного прагнення українського народу до самостійного державного існування, притаманного йому від самого початку його історичного існування".

П. Полтава

У В-ві "Український Самостійник" в Мюнхені, позначений 1959 роком, появилася "ЗБІРНИК ПІДПІЛЬНИХ ПИСАНЬ" пера П. Полтави. Книга друкована у В-ві "Біблос" у Мюнхені, сторін 296 + 2 нум. + IV + 2 нум. великої вісімки. Книга появилася, не так може коштами, як матеріальною допомогою Українсько-Канадійського Т-ва прихильників боротьби визволення України /досить дивно звучить ця прихильність; бо виглядало б це конкретно й логічно так, що не всі українців сприяють визвольній боротьбі свої Батьківщині, не всі вклучені в цю боротьбу, а тільки точно невизначений чисельно - гурток прихильників, Д.Б./і Станиці кол. воєнків МПА у Вінніпезі. Не дивлячись, на нашу думку, на нелогічність назви товариства, треба сказати, допомогою видання книги, згадані Т-ва таки зробили дуже велике культурне діло. Обкладинка, композиційно проста, але добра. Може вона навіть така сувора, як суворе, але щире слово автора, без зазначення її авторства.

Вступ до книги, пера Дарії Ребет - видержаний і пристойний, але "Післяслово" видавничої комісії, не тільки круте й софістичне, а навіть несправедливе, спрямоване на невдалу оборону свого власного гріху. Це велика помилка, бо в інтересі нас усіх є, щоб "Збірник підпільних писань" П. Полтави дійшов до найширших кругів нашого читача, а видавнича комісія повинна була бути свідомо свого завдання і непотрібним, за винятком її самої, післясловом - не відстрадувати читача від книги. Існе, що читач, на основі міркувань самого автора виробив би собі правильний погляд, на післяслово тільки підсміхнувся б, але є така небезпека, що він перед купом книжки й перед початком її читання - таки наткнеться на невдачне й нечасне післяслово, а тоді поминай як звали його, з чого загальна шкода, бо з писаннями П. Полтави таки варто ґрунтовно познайомитися.

Правда, що з надрукованих у "Збірнику..." 14 статей, як їх називають у порядки, хоч майже всі глибокі й розумні студії переходять розмір статті у звичайному розумінні, тільки три не були друковані, а решта появилася на сторінках преси, дві окремими виданнями, але шукай вітра в полі тієї преси й тих окремих видань. І тут знову доходимо до висновку, що В-во дуже добре зробило, що видало цей, такий вартісний "Збірник підпільних писань" П. Полтави, який абсолютно переходить поняття пропаганди, бо наближений він концептом і глибиною думки до таких міркувань, що їх не все можна почути навіть з університетських катедр. Цілком певне, що за політичні міркування, а він не тільки висловлюється на політичну тему, П. Полтави, коли дійшов би до них розумний чужинець, - нам не довелося б червоніти.

Маль тільки, що ми нічого не знаємо про самого автора. Можливо, що з майором МПА "Петром Полтавою" згубилося навіть його дійсне ім'я і прізвище. Можна поважно сумніватися, що Той, що був нагороджений Золотим Хрестом бойової заслуги І-ої класи і окремою медаллю "За боротьбу в особливо важких умовах" - відживе ще колись на сторінках нашої національної книги найбільше заслужених. А це втрача на яку нема рекомпенсати.

Писання П. Полтави вказує нам, що це була дійсно обдарована людина, ґрунтовно обізнана з політичною історією, проникливий думачий розум, що серед тяжких підпільних обставин, ясне, що без ніякої допоміжної літератури, створила цілу скарбницю української політичної думки, на базі якої маємо розумні міркування також і на інші теми.

Книга писана у спеціальних обставинах, саме практичне життя вказувало на це, щоб вона була найпопулярніша, щоб мала таки легкий пропагандивний ха-

ракти, пристосований до хвилини. Коли вона сьогодні, не дивлячись на пройдений час, на нові обставини життя, на нові концепти боротьби не втратила нічого зі своєї вартості, то це великий знак, що автор непересічний ум, що він навіть не міг вложитися в рамці пропагандивного політичного виховника. Саме тому писання П. Полтави не втратили своєї актуальності сьогодні, не втраять і завтра, не втраять до того часу доки наш нарід буде боротися за Самостійну Україну. Але тому, що автор показав себе прекрасним знавцем української поневоленої душі, зокрема в підсоветських обставинах, що в нього велике багатство політичної, економічної, історичної і соціальної думки, то праця його не втратить своєї вартості навіть тоді, коли наш нарід здобуде свою державу; навіть тоді, коли він буде її порядкувати, коли схоче добре її упорядкувати, то повинен добре розміркувати проблеми, які видвинув перед нами П. Полтава.

А проблем багато, концептів їх розв'язки в П. Полтави можна черпати цілими пригорщами.

Треба бути щирим і сказати так, що "Збірник підпільних писань" /на нашу думку "підпільних" можна було взагалі пропустити, бо інших писань автора не маємо, д.р./ - це всевартісна книга, яку ми повинні не тільки прочитати, а добре пережувати й перетравити, впровадити її в програму нашого громадського життя. Коли ця книга буде залежуватися на книгарських полицях і по запліснелих кутах, то це був би сумний знак, що вона видана не для нас, що міркування, висловлені П. Полтавою не вкладаються в наші голови. А коли вони не вкладаються туди, то знак, що ми досить далеко й небезпечно відстали від ідей і самої боротьби "за здійснення Самостійної України, хоча б навіть це коштувало йому /українському народові/ найбільше жертв, і хоча б проти себе він був увесь світ", як про це висловився П. Полтава.

"Збірник підпільних писань" П. Полтави - це дійсно дуже цінний вклад у нашу літературу політичного характеру з яким радше б ми познайомилися кожному, бо й збірник, своїм характером підпільного видання, був спрямований до кожного українця. Користаймо з цієї нагоди, що ці писання сьогодні можемо читати й розважати в затишку чужини, без страху, що нас за них будуть переслідувати.

Мадрид, у травні 1960 Р.Б.

ЗВИЧАЙНА, АЛЕ ЦІКАВА ПОВІСТЬ

Нова повість для молоді Лесі Храпливої "ОТАМАН ВОЛЯ", з першого виду, але по перечитанні кілька десятків сторінок, виглядає тематично-сюжетово навіть нецікава, а буденно-звичайна, яку можливо Микола Зеров назвав би навіть "чужоїдством". Але, нам здається, що такий суд про повість був би не тільки надто спрощений, але також надто несправедливий. Факт, що Леся Храплива пов'язала наші буденні "болячки", дрідаючи трохи письменницької фантазії, без якої повість не була б літературною повістю, - свідчить тільки про одне: Леся Храплива вмє цікаво розказувати навіть те, що для нас збуденніло.

"Отаман Воля" появилася в "Українському Видавництві" у Києві 1959. Книжка друкована на доброму папері, добрий прифт. Гарна й композиційно цікава суперобкладинка М. Вутовича. Книга друкована в друкарні "Ціцера" в Мюнхені, 271 + 1 вєнум. сторінка малої вісімки. Повість складається із трьох частин, при чому перший аркуш помилково надрукований, бо сторінка "Перша частина" вийшла перед заголовком книжки.

Слушно пишуть - можна здогадуватись, що видавці, на суперобкладинці, - що "провідна ідея і середовище дії твору напевно зацікавлять не лише молодь, але й старших. Молодь знайде в "Отамані Волі" не тільки приємну лектуру, але й духову поживу для її національних почувань та спокусу до їх вияву в організовану життя; старшим, натомість, твір Лесі Храпливої вказує на потребу боротися з процесом денационалізації, яка насамперед б'є по байдужих батьках". До цього можна б лиш висловити "побожне бажання": дай, Боже, щоб наше тєлятко вовка з'їло! Бо хотілося б таки, щоб повість діяла до рук, голови й ду-

ні нашого молодшого й старшого читача. Коли б це залежало від нас, то "Отамана Воля" ми скоріше дали до рук старших. Існує, що його з користю прочитає також і молодь, але молодь вже дозріла. З огляду на деякі виховно-педагогічні помилки, годі, коли у виховній програмі пласту робиться сильний наголос на правломовність пластуна, на прямолінійність його характеру - для малих пластунів - книжка не дуже надається. Здається нам, що письменниця була б краще зробила, коли б була виучила з книги багато епізодів з життя старших, а підля виключно виховним шляхом "Пласту". Навіть, щоб Отаман Воля був виштов тріхи більше "фантастичним", більше легендарним, більше навіть пригодницьким, але рівночасно більше приманливим - виключно для молоді. Не знаємо чи це позитивне, а найголовніше педагогічне, хоч-не-хоч затрувати думі молоді цими епізодиками з нашого життя, що так чи інакше нас таки руйнують. Їх у книжці багато, ми до них привикли, на нас вони можуть не робити ніякого враження, але в повісті для молоді вони не мусять бути тим більше, що письменниця їх тільки потує, а не спромоглася знайти способу, щоб перед молоддю їх засудити.

Це, на нашу дуже скромну думку, радії, що промовляли б за цим, що повість більше надається для старших, як для молоді. Коли б письменниця не була зазначила підзаголовком "Повість для молоді", то була б дуже добре зробила.

В повісті виразні два шляхи: шлях старших, яких це розділяє Збруч, який Роман і Міма вдало висипають, /між Рябенками й Боринськими/, досить глибока яма зі застою водою між старими емігрантами й "гринорами", без спільної організаційно-товариського співжиття, включно до перевищовання молодого Коцюба. Тут і тріхи гумору в стилі Грицька Зазулі, тріхи доброї сатири, тріхи перцю і різнородних запашних корінців. Все в порядку, на нашу думку.

Другий шлях - виховання молодого доростаючого покоління в традиціях, сказати б "старокрайового" - Пласту. Багато позитивного в цій частині, коли йде про методику. Міма й Роман, досить природно й вміло зарівнюють, може навіть обчімкують ці різнородні ключки й кольки, що облоuche стирчать з усіх боків життя.

А Отаман Воля - Іван Більчук?

Чи він у фантазії дітей тільки? Ні, - це конкретна особа в руках і думках Романа Тополі, але також в житті Марії-Міми Лисовецької. Легендарний Отаман

Воля стає дійсністю не тільки для малих пластунів, але також для Міми. Але це стається не при допомозі чародійної палички, лиш жертвою Романа, про що знає тільки він, письменниця і читач.

"Отаман Воля" Леся Храпливої читається, не дивлячись на свою звичайність епізодів, зв'язаних ув одну цілість - приємно: одна сторінка штовхає читача до другої.

Зі святковою повагою, без тіні театральності звучать і глибоко западають у нашу душу, оскільки вона це не цілком спорожніла й ненаповнилася руйнуючою чужиною, слова Отамана Воли: "Всі ви ледве пам'ятаєте /Батьківщину/ її, вона у вас - на межі дитячої казки і дійсності. Проте не можна й думки припустити, щоб через це ми перестали бути отими живими, необхідними частинками України. Ми ними народилися і повинні бути за це вдячні ворцеві... Затайте, що Україна - це завтра, що буде настільки світле, наскільки ми зуміємо його таким зробити... Тут, де ми живемо, бачите мир і вдоволення. Але для нас, українців, немає ні миру, ні вдоволення, поки не повернемося у звільнену Батьківщину. Для нас існує постійне змагання за Україну: тут, у серцях наших, і там, на землі нашій..."

Коли письменниця говорить деколи терпко й непрямно, то, одначе, говорить без озлоблення, з єдиною метою: пригадати нам наші святі обов'язки у відношенні до Неї та її Мучеників - наших братів і нашої Батьківщини.

Надрід, у травні 1960 Р.В.

М. Ломацький:

ЕМІГРАНТИ З НАЦІЇ "НЕЧИТАЛЬНИКІВ"

Якщо якийсь чужинець поцікавився б нашими емігрантами й приглянувся б до них ближче, напевно ствердив би, що це люди з вродженою, чи може набутою, чи силою незнаючою прищепленою отрутою відрази, зневаги, а то й неависті до свого рідного, друкованого слова-газети, чи книжки. Назвав би їх "нечитальниками".

Як немає ліку проти хвороби пістряка-рака, так мабуть і не підшукати ліку проти хронічної хвороби "нечитальництва" в наших людей на еміграції.

Ця хвороба охопила не тільки наші еміграційні низи-простолюддя, вона уже розпанюшлася й серед нашої провідної верстви-інтелігенції.

Він, муж, син українського письменника; вона, дружина, дочка знаної, патріотичної родини, обоє дуже добре ситувані, - а в їх хаті ні української газети, ні книжки!

Не звичайно, як на наші умовини життя, багата родина. Він колишній "усусус"; вона дочка редактора української газети в Краю, у них є бібліотека, а де в ній даремно шукати української книжки. Там є дещо, але в чужій мові. Очевидно, що в їхній хаті і розмовна мова вже нерідка, чужа промощує собі шлях до них і до їхніх дітей.

Ще інші українські родини - він кол.націоналіст, але в хаті ні української газети, ні української книжки. Виправдуються: "до нього заходять сусіди тож не хоче, щоб вони бачили в нього українські книжки і газети..." догадувалися, що він чужинець... Діти теж читають, але чужі газети..

А ось українська школа при одній громаді, чи клубі. Є там пару укр. книжечок для дорослих і для дітей. Але книжко із тієї невеличкої бібліотеки ні хто не позичає і не читає. Дехто зі старших читає, але чужі книжки і газети. Молодь і діти переважно не читають тому, що ніхто їх достатньо не навчив читати, і вони самі, зрозуміло, читати не хочуть нічого. Ще прикрише, що навіть сама учительна, чи учитель, майже теж нічого не читає, бо каже, що "немає часу"...

Ще одна картина: СУМ (Спілка Української Молоді), в домівні біля 250 назв різних книжок, є в даній громаді до 100-180 сумівців; і що ж протягом одного року прочитало лише пару сумівців 17 назв книжечок! В багатьох членів і не членів СУМ, можете побачити випадково, як 'валються' по хаті, звичайно навіть під ліжком, нерозпечатані газети, що їх надіслали їм, у надії, що той сумівець, чи сумівка прочитають її... Але ніхто і не загляне до газети, до журналу, ні до книжки! "Немають часу"...

Ба, члени однієї націоналістичної організації (виборанці) і ті майже нічого не читають та навіть багато з них не хотять переплачувати свої газети, що є їм послані в надії, що їх читають та за них заплатять..

Кольпортеорі укр. газет і книжок скаржаться, що люди тікають від них, як про кажених, чи як чорти від свяченої води; до хати не пускають, або (не раз) під Церквою, оминають, щоб не стрінутися та не заплатити гару центів за газету, чи то за ту, що вже давно йому доручено, але він не заплатив, чи щоб нової не купити.

Все це правдиві образки, і вони нас упрямоють назвати тих людей ноторпними "нечитальниками".

Часто бідкаємося, що пропаде наша молодь, але самі ніщо не робимо, щоб тому запобігти!

На мою скромну думку, й не лише на мою, а всіх тих, хто справді "тривожить свої душі" майбутнім нашої молоді, хто знає дитячу психіку, - порятунок можуть знайти не лиш у тав. українських школах, де українського духу бракує, ані самі вакації, де часто-густо розмовляють діти між собою чужою, не українською мовою, ані не врятують самі патріотичні свята та інші імпрези, якщо в майбутньому і вже від зараз українська молодь на чужині не полюбить українське друковане слово, й не звикне читання української лектури, своїх молодечих журналів та, коли здоровий український зміст життя не стане необхідним

для духового розвитку нашої молоді, як повітря і вода до її фізичного здоров'я, як хліб і сонце для її зросту!

Знова ж нашим батькам, головню тим, що не хотять з легкої руки віддавати й понехати свої діти чужині і її примхам, — треба б пригадати це, що їх самих, у минулому робило і зробило свідомими українцями?

Скільки ж то різних людей можуть собі пригадати хто вони справді є, і як вони дійшли до цієї національної свідомості, і стали укрїнцями, не раз лише завдяки добрій книжці (навіть такій, як "Тарас Бульба" - Гоголя, чи й ін. напр. оповідання Кащенка, оповідання А. Чацьковського, Лепкого, тощо. А скільки ж то невідущих і "непомнящих свого родства" на вернув на "правильну дорогу наш безсмертний "К о б з а р" - Шевченка! А, запитай те по тепер своїх діток, чи багато вони знають з віршів Шевченка, з того безсмертного "Кобзаря", а чи й ви самі знаєте ще, чи не забули і не проміняли за східний "час" і доля ря всього того скарбу вашої душі і вашого національного духа взагалі?

Чистий, як людські сльози націоналіста Леонід Мосендз сам написав, що українцем зробила його Історія України М. Грушевського, бо перед тим він був "руським". Пригадавши все це, спитаймо себе:

Чи будуть українцями, чи взагалі зможуть бути ними діти батьків, у яких не знайти в хаті? ні українських газет, ні книжок? Акі самі не читають ні чого й дітям читати не дають?

Що виросте з дітей на користь України, яких батьки жаліють сотика на українські газети? на укр. книжки, — але знаходять гроші на телевізію, від якої не раз не відірвати дітей навіть силою!?

Чи стануть українськими діти батьків, які "не мають" грошей на українсь. дитячий журнал, чи книжку, але на інші навіть шкідливі речі-предмети, як навіть "камікси" — все ж і гроші знайдуться..?

Чи велика користь приходить для дітей навіть тих, що мають щастя перебувати на оселях під час вакацій, коли в тому таборі-оселі, не побачите ні укр. журналу, ні книжки, а нерідко між самими дітьми панує чужа мова?

Так, рідна українська лектура — це справді той "СВЯТАН ЗЛІДМ", це єдиний і найуспішніший лік на хворобу денационалізації, але ми, якось про це так забуваємо. Чому це так?

А, чи не подумати нам, піти чи хоч би за прикладом німців, які завжди обдаровують своїх діточок виключно книжками, а діточка знову ж у заміну при всяких нагодах — обдаровують своїх батьків теж книжками. А в нас? У нас же напр. справляють народини, чи ім'янини, чи й інші родинні свята навіть дуже коштовні, але майже ніхто не принесе, ба, навіть не пригадає собі, що найкращим подарунком буде рідна українська книжка!

Пригадалось мені: Богородчанський повіт, а в ньому велике село Горохольма з великою школою. Її вчитель українець патріот. Знає добре, що під Польщею школа, хоч би й "з руским язиком наочання" багато українсько-наці онального не дасть дітям. Так він подбав, щоб при його школі постала велика бібліотека з багатим добром українських книжок. Радіє, бо діти його випозичають і читають їх навзвпередки, немає сили, яка б їх задержала від цікавої книжки. Але тут нерідко парікали самі батьки, бо їх дитинуцьо пасе ко рови і читас "З Дніпра за Дунай"...

І ще пригадалось мені, як італійський письменник Маліпорте в книзі "СКІРА" згадує, як то один з американських генералів за те, що амер. армія визволила їх від фашистів, домагався від італійців відки. І ось той письменник так пише: "між італійцями і американцями всі справи винагородили вирішувати. Не вірите? Моспитайте Генерали своїх стажин і воєнків: ми, італійці заплати ли вам за визволення своїми дівчатами"...

А, от, чи не платять наші люди американцям за своє перебування на цій землі ще дорожче, бо платять долею своїх утрат діточок, своїм націоналізмом і най дорожчим серцем скарбом, своїми діточками, віддаючи їх охотно і без застережень винародовлення. Час над тим призадуматися. Бо всі рахунки є вирішувати, але зі шкодою для нас! Люди з характером і з щирим серцем знають цінну усьому; нічого задармо, "скарбом за скарб платять"...

М. Данилишин,
Аргентина

КНИГА БУТТЯ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

Так можна назвати КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ на 1960 рік, що появилвся у Вінніпегу для відмічення 50-літньої діяльності "УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ", що являється одною з перших українських газет в Канаді. Наведений КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ начислює 288 сторін друку, великого формату /22.5 x 17.5 цнт./ видрукований на гарному папері, з відповідною двокольоровою окладинкою, та багато ілюстрований відбитками тих постатей, які були "піонерами" в розбудові українського життя та його культурних добутків, якрівнож і тих, які вже сьогодні репрезентують українську спільноту в Канаді на постах суддів, юристів, послів, сенаторів та міністрів, підтверджуючи тим життєздатність української спільноти.

Зміст цього Альманаху заслуговує на спеціальну увагу не лише тим, що в ньому наведено величезну піонерську працю Українського Голосу, а також подано відповідні зведення про розбудову української преси в Канаді, подаючи назви та головніші дати всіх існуючих та неіснуючих вже газет, бо за словами Редакції їх мета зводила до того щоби:

"Підбираючи матеріали до Щорічного Альманаху, ставили ми собі за ~~кільмаквільмак~~ мету насвітлити ті часи та обставини, в яких і серед яких "Український Голос" народжувався, вказати на ті ідеї що стали угольним каменем його світогляду, повести читача по дорозі розвитку українського життя в цій країні та довести його до наших днів."

В матеріялах цього Альманаху приймали участь около 40 окремих авторів, між якими є такі як Олія Стечишин, Степан Волинець, Іван Г. Сирник, о. др. С. В. Савчук, письменник і поет О. Івах, Марія Адамовська, та Ілія Киріак, автор відомої повісті "Сини Землі", які своїми працями подають змістовні фрагменти про ~~своє~~ багатогранне життя українських поселенців в Канаді, - головню про ті початкувчі пережиття, про яких бл. п. І. Киріак наводить:

"Іван обчищував повалені тополі, а Івахиха жала траву і окладала в сніжки. Обоє не говорили ні слова. Один спільний інстинкт підбадьорував обох до спільної праці - збудувати гніздечко для писклят-дітей. Миттєвільна сила гнала їх до праці, без плану і широких думок, отак наведогін, після правил природи, і коли сонечко сфдало десь там за густим лісом, Іван накривав дерном нову хату-бурдей, а Івахиха носила суху траву на постелі. А коли вже на небі світив повний ще місяць, золотив верхня тоніль і крізь ~~вквіт~~ отвір нової хати кидав жутки свого проміння на голвки сплячих дітей. Іван сидів коло жарко палаючої ватри і вперто глядів на круглий старок, в яким, наче в дзеркалі відбивалося зоряне небо і представляв собою бездошне плесо-другий незбагнаний світ, де по боках гороніж туманіли шувари і ліс, а там далі Бог його знає, що було.,.,."

Вмілості Альманах обімає дуже змістовний і цікавий матеріал про життя і розвій українського поселення в Канаді та тим самим заагугтапус на це, щоби бути НАСТІЛЬНОЮ КНИГОЮ в кожній українській хаті. Вільше того, книга ця повинна бути в кожній бібліотеці всіх наших емігрантських поселень, які повинні поробити всі заходи, щоби якнайскорше цю книжку набути.

Булоб побажане, щоби українці Канади, головню такі, які мають одну в інших державах, какупили примірники цієї книжки, - та переслали їх своїм рідним в краях Південної Америки. Низька вартість валюти тих держав незізвиале набути таку книжку безпосередню, - але всім буде цікаво довідатися про ~~випадки~~ переживання "піонерських" років цих наших скупчень, які сьогодні уважаються одною з найчисленнішмих та під кожним оглядом найкраще розвинених наших спільнот на еміграції.

Буенос Аїрес, в квітні 1960.

Усіх Шановний Видавців і В-ва просимо ласкаво надсилати нам до опису в "Біблосі" ВСІ свої видання, можливо по 2пр.

НОВІ Видання

51. Хміль, І.: Г О М І Н П О Л І С С Я .(поезії) Бібліотека Літопису Долини. Редагус Колегія. Вінніпег, Ман., Канада, 1960 . ч.5. Накладом Автора . сторін 243+ 13 неп. Ціна \$2.- ф.23 см.

52. Назарко, Іриней, о. Ч.С.В.В.: ПОШРЕННЯ КУЛЬТУ Б О Г О Р О Д Н Ц І . Нью Йорк, 1960. Слово Доброго Пастря. Видавництво О.О.Василіяну ЗДА. Книжечка 112. Рік XI. Друкарня "Луна", 77 Ст.Маркс Пд., Нью Йорк. Сторінок 43+ 5 неп. Ц на 35с. Формат 16 см.

53. Розгін, І.: ВОЛОДИМИР Л. С И М И Р Е Н К О . Короткий нарис життя та наукової й громадської діяльності. Вінніпег, Канада, 1959-1960 Накладом Української Вільної Академії Наук. Українська Вільна Академія Наук. Серія: Українські вчені. За редакцією М.І Мандрики. Ч.8-9. Стор. 80, ц. \$1.50 ф.23 см

54. *** КАЛЕНДАР УКРАЇНСЬКИХ В І С Т Е Й . Видавництво "Українські Вісті", Едмонтон, Альта, 1960. Сторін 176. Ц. \$1.- Формат 24 см.

55. *** БОРИСОСІ - ПОБОРЕМО! Ію травня Чернівці - Нью Йорк 1910- 1960 рр . Нью Йорк (1960), Стосеместровий Ювілейний Комітет Українського Академічного Козацтва "Запорожжя" 1960. Сторін 24 + обкладинка. Ілюстроване видання. Зладив Д-р Олександр Соколович з нагоди відзначення Стосеместрового Ювілею Українського Академічного Козацтва "Запорожжя" в Нью Йорку в днях 28-30 травня 1960. Формат 26 см. (Фотодрук).

56. *** КАТАЛОГ "НОВОЇ ЕРН", Канора, Саск., Канада, 1960 р. стор. 28+ 2 неп (Двокольорове ілюстроване видання, під управою п. Н.П.Левчука). ф.23 см.

57. *** БІЛЕТЕНЬ ФОНДУ КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Нью Йорк, ч.2. 1960 р. ст.28 +12 оголошень. ф.23 см.

58. *** УКРАЇНЬСЬКА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА "ВІДРОДЖЕННЯ" в АРГЕНТИНІ. Звіт за рік 1959. (Буенос А'рес, 1960), сторін 32. ф.17 см.

58. Dwirnyk, Joseph: ROLE DE L'INCONOSTASE DANS LE CULTE DIVIN. Montreal, 1960 . "Theologica Montis Regii". Faculte' De The'ologie. Grand Semonaire, 2065 Ouest, rue Sherbrooke. Printed by the Redeemer's Voice Press, Yorkton, Sask., Canada. Pp 128. Form 23 cm. Price \$2.85.

59. ***A B N CORRESPONDENCE. Monthly Bulletin of the Antibolshevik Bloc of Nations. Verlagpostamt: Muenchen 8. May-June 1960. Vol.XI.No.3. pp.40. F.24 cm. Published by the A.B.N. Press and Information Bureau, Munich 1960. Address:ABN Corr Munich 8, Zeppelinstrasse, 67. W.Germany.

60. Копач, Олександра: НЕМО ТОРНІ ДНІ. Історичні нариси. Торонто, 1960р. Видавництво "Наша Мета". Чистеньке оформлення Галини П'явківської. Стор. 48.

61. Дмитренко, М.: М И Х А Й Л И К . Оповідання про юного розвідника У . П . Л . Передрук з підпільного видання в Україні. Торонто, 1960. Видавництво "Святий Зілля". Видано спільним заходом В-ва "Святий Зілля" і "Об'єднання кол. Воляків УНА, Станція в Торонті. Зіньета і портрет авторки - мистця М.Левницького. Ілюстрації в тексті мистця В.Залучького. Сторін 50.

62. Лисяк, Олег: ЛЕДИ ТАКІ, ЯК МИ. Новість. Торонто, 1960. З-во "Гомін України". Новий редактор Вячеслав Давиденко. Післяслово ред. Зенона Тарнавського. Обкладинка роботи мистця Мирона Левницького. Портрет автора роботи мистця Петра Андрусєва. Сторін 348. Ціна брош. \$3.50, в оправі - \$4.50.

Просимо переділати нам всі свої видання до опису їх у журналі "Біблос"!!

Кожне видання, хоч би й найменше повично б бути описане в "Біблосі!"

ДО БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПРАць ПРОФ. БАЧИНЬСЬКОГО

Нам бібліографи натрапляють на непомірні просто трудніші в своїй праці через брак комплектних бібліотек та архівів і тому кожне бібліографічне зіставлення не може обійтися без більших чи менших пропусків. Про продовження творчості Івана Ом. Левицького не може навіть думати на еміграції /наслідок московських погромів це було б надзвичайно трудно навіть там, в Україні/, зате легше було б поробити зіставлення нашої друкованої продукції за кордоном як би всі що до того покликані і мають змогу пішли слідами проф. Бачинського і постаралися вичити наперек бібліографії поодиноких місцевостей а навіть окремих видавництва та установ. За те повинні постаратися перш за все ті видавництва та організації, що розпоряджають власними друкованими органами, як УНСоюз, Провідіння, УНВоміч и інші, котрі мають за собою вже довгу історію видавничої справи, те саме відноситься до Канади, Аргентини, Бразилії, Канади. В Канаді прим. Трибул /Укр. Голос/ збродить п'ятдесятліття видавничої діяльності і поставив би собі найкращий пам'ятник видавстві своєю повною бібліографією. Так само найвища вже пора видати бібліографію нашої еміграції в Європі бодай від 1915 р. головню в Німеччині де розвинулася була сильно видавнича справа.

Не треба долавати як такі бібліографічні зіставлення облекчили с працю всіх, що беруться що не будь писати на теми нашого переселення а особливо істориків, що нероз більше часу витрачають на розшукування матеріалів ніж на само писання.

Такі уваги мусять насурватися, певна річ, кожному при огляді останніх праць проф. Бачинського, вже і немало писалося на ту тему але на жаль те все не находить ніякого послуху.

Крім окремих видань бібліографію Млівленчу автор містить по різних органах бібліографічні списки до окремих питавь, стало доповняючи їх, бо не можуть вони бути відразу повні з браку даних. Для доповнення аписка його п.з. "Праці до життя і творчості Шевченка" на стор. Біблосу хочу докинути ще чотирьох позицій.

- I. В пам'ять сорок семих роковин смерті великого борця Трєса Шевченка. Чернівці 1908 8-а ст. 18.
2. В. Барвінський: Бєсїта виголошена в ХІV роковини смерті Шевченка. Львів 1875.
3. Деякі слів про історичне значінє Т.Г.Шевченка. Львів 1902 16-а ст. 16.
4. Шивосир М.: Житє і слава Т. Шевченка. Образ сценічний в 5 вістол_нах. Львів 1906 8-а ст. 24.
5. Сфремов С.: Офіційна російська критика на Шевченка 1865 р. Львів 6-а ст. 9.
6. тогож Тарас Шевченко, житє його та діла. З малюнками. Київ 1908 16-а ст. 66.
7. тогож Шевченко й українське письменство. Київ 1907. 16-а ст. 32
8. тогож Шевченко. Збірка. Київ 1911 6-а ст. 263.
9. Слюк С.: Поема Т. Шевченка "Іржавець". Львів 1901 6-а ст. 36.
10. Загіцький Гр.: Немольник. На спомин ХІ, ХІІ роковин смерті незабутнього поэта Генія. Драма в 5 діях, в ХІІІ вістолках. Станіславів 1901 6а ст. 36.
11. Колєсса др. О.: В честь Т. Шевченка. Промова виголошена у Львові 17 мая 1906 р. Львів 1906 6-а ст. 20.
12. Костельник Гавриїл: Шевченко з релігіно-етичного становища /Аригична аналіза/. Львів 1910 6-а ст. 32.
13. Кр-ський М.: Замітки до поправничого видання поезиї Т. Шевченка. Львів 6-а ст. 26.
14. Букчєвський О.: Оповіданє про житє кобзаря. Київ 1901 6-а ст. 16.
15. Левицький М.: Тарас Шевченко. Бібл. "Основи" ч. ІІ Львів 1911 16-а ст. 26.
16. Лозинський М.: Тарас Шевченко, його житє і значінє. Львів 1902 16-а ст. 65.
17. Листочки до вінка на могилу Шевченка в 29 рок. єго смерті. Львів 1890 32-а ст. 56.
18. Солинокий М.: Відгуки на болілого серця. На століття Т. Шевченка 1908 - 1911. Полтава 1911. ст. 86.
19. Стонєвський Ом.: житє Трєса Шевченка. Львів 1876 16-а ст. 76.
20. Панейко Б.: Промова на Шевченківськїм концерті у Львові дня 30/ХІІ 1905 р. З передмовою М. Лозинського. Львів 1905 6-а ст. 18
21. Партицький Ом.: Провідні ідеї в письмах Т. Шевченка. Львів 1872 6-а ст. ХХІV-32.
22. Романчук Я.: Деякі причини до поравнішого видання поезиї Т. Шевченка. Львів 6-а ст. 32.
23. Сірко Ф.: Тарас Шевченко і його думки про громадське житє. Львів 1901 16-а ст. 99.
24. Тарасові поминки. В 16 роковини смерті кобзаря. Ілюстрована збірка. Вид. тов. Просвіти Львів 1907 16-а ст. 17.
25. Трембицій Исидор: Тарас Шевченко, картина єв І дієвствіє. театр. Бібліотека. Накл. М. Мілоуса. Коломия
26. Трєтяк Осип, у Про вплив Милкевича на поезиї Шевченка. Краків 1892 8-а ст. 38.
27. Франко Іван.: Темне царство. Студія з приноду Шевченкових поэм "Сон" і "Виваз". Львів 1911. 16-а ст. 17.
28. Шевченкові ідеали і українська тіксність. Львів 1892 16-а ст. 25.
29. Широцький Кость: "Сама собі господарка в хаті" картина Т. Шевченка. 6-а ст. 6
30. Мурат др. Василь: Сяте письмо в Шевченкові поезиї. Львів 1901 6-а ст. 67.
31. тогож "Чернець". Замітки до поеми Т. Шевченка. Львів 1891 16-а ст. 36.
32. тогож Літературно-наукові тезидерати для квилейного зсходу євних роковин урочєня Тараса Шевченка. Львів 1910 6-а ст. 11
33. Яворницький Д.: Матеріали до биографії Т.Г.Шевченка. Материнослав 1909 6-а ст. 17.

О г о л о ш е н н я

Найно появився вперше роман **Леоніда Мосендза**

"ОСТАННІЙ ПРОРОК"

Літературна редакція і вступна стаття **БОГДАНА КРАВЦЕВА**.

Обкладинка і графічне оформлення **МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО**.

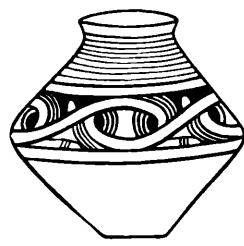
Л
Л
Л
Л
Л

Л
Л
Л
Л

456 сторінок друку. Ціна книжки в твердій оправі - \$6.00,
в картоновій - \$4.50. Видано заходом Лілового Комітету для
видання творів Л. Мосендза в Торонті. Ждайте у Вашій
книгарні або замовляйте в Лілоному Комітеті по адресі:
Mr. P. FEDORCHENKO, 155 Parkside Dr., TORONTO, Ont., CANADA

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО

ІМ. ШЕВЧЕНКА

ЯРОСЛАВ ПАСТЕРНАК

НАРИС АРХЕОЛОГІЇ УКРАЇНИ

ТОРОНТО

ЗАМОВЛЕННЯ СЛАТИ:

1960

Subscription: \$12.00.

Committee for the Publication of
"AN OUTLINE OF THE ARCHAEOLOGY OF UKRAINE"
242 Runnymede Rd. — TORONTO 3, ONT. — CANADA

А оце побіч подасмо
оригінальний напис
на титульній сторінці
цієї книжки "КОБЗАР",
що найно появилася
в новому, незмін-
ному виданні у
В-ві "ГОВЕРЛЯ" в
Нью-Йорку, з перед-
мовою проф. Д-ра Йр.
Рудницького, як ви-
дання УВАІ у Канаді
"Укр. В-ва "Говерля"
в Нью-Йорку.

КОБЗАРЬ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кіштомь Платона Семеренка

С. ПЕТЕРБУРГЪ

ВЪ АРХИВНІИ П. А. КУЛІШ.

1860

Ціна цієї цінної книжки, що є фактичним ювілейним виданням (1860 - 1960), є невисока, бо всього \$2.50 за примірник брошурований, та \$4.- за примірник оправлений у тверду обкладинку з позолоченим вистиском на ній. Замовляти: "ГОВЕРЛЯ", 41, E. 7 ст. Нью-Йорк, 3, N. Y.

ADAM KOTSKO

Born Dec. 24, 1882 in Sholemija, Western Ukraine;
killed July 1, 1910 on the barricade in the State University in Lviv.
The desperate struggle for the formation of a Ukrainian
university in Lviv lasted from 1867 till the fall of 1939.

1882
1910А Д А М К О Ц К О
життєпис1910
1960

Адам Коцко народився 24. грудня 1882 в Коломиї, бібрещького повіту, львівської області. Мати походила з польського роду і чи не тому Адам був охрещений римо-католиком. До гімназії ходив у Бережанах, Бучачі і Львові, в яким склав матуру в 1905 р. Вже в гімназії належав до діяльних одиниць та особливо любив театр і малярство. Будучи в 6-й кл. виступав в "Антигомі" Софокля, а рік пізніш нав ролю жреця в цій же трагедії. З одушевленнями віддавався малярству і в гімназії остали його рисунки до старинної історії, а в одній читальні під Львовом намалював занавіс.

По матурі Коцко вступив на правничий виділ львівського університету і, одночасно вписався до укр. студ. т-ва, в яким скоро висунався на провідне місце в житті молоді. Біз 1907 р. був активним членом тайного Комітету Української Молоді. "В товариській зиттє був люблений і з-за веселої вдачі і стійкого характеру". Вже в 1906-ім р. брав участь в барикадованні університету і був тоді ранений в голову, а рік пізніш у великих демонстраціях, що закінчилися ув'язненням і голодівкою. Вийшов також по селах з агітацією за виборчу реформю. За намову до страйків і до зарбіковної еміграції був раз арештований, а з в'язниці видістався відбуваючи голодівку. Був організатором "Січей" і читальень "Просвіти".

Львів мандрувати і пішки звидів Галичину та побував у Східній Україні. Іздив також в 1909-ім р. до ЗДА, щоб пізнати долю "Тих, що йдуть в світ за очі" і в "Просвіті" - "Голосі" ч. 7 з 10 з 1910 р. видрукував 2 репортажі: "Вид з Америки" і "В спелученні Держ. Пізн. А."

В боротьбі за політичні права для народу дуже гострою була акція за відкриття українського університету у Львові. В ніч 1. липня 1910 р. о год. 8.45 рано в найбільшій залі університету розпочалося чергове віче укр. студентів - як і попередньо - без дозволу ректорату. По розпочатті віча польські студенти будували перед головним виходом барикади з лапак, щоб не випустити учасників віча. Як наші студенти вийшли з залі льв. університет став місцем не одної сутички, тим разом безоглядною нечужою кривавою боротьби. Від кулі з сторони де перебували поляки, впав Адам Коцко, а ранений був Роман Леонтович і кількох інших. Коцко жив ще непритомний до год. 17.45; - при виражінні були його мати-вдова і сестра.

Похорон А. Коцка відбувся 4. липня 1910 о год. 15 з анатомічного інституту. Кількадесят священників і маса народу з вінками з'єдналися з одну колобу гронадю над труною борця, що впав на фронті боротьби за рідне вогище науки. Святий Світенський, Кость Левицький, Пігуляк з Буковини, Імх. Галуцїнський, Остапчук, Константина Малицька, Кирило Трильовський, Павло Лисак, студент з Черновець, селянин, Осип Назарук і Л. Цегельський промовили над відкритою домовиною.

Негаймо на вбійстві Коцка з'явилася в університеті поліція з насадженими багнетами і арештувала 299 українських студентів, які однак відмовилися зізнавати. До півночі перевозили арештованих до тюрми при вул. Баторія, а товна обкидвала їх камінням і сльозю. Поляки розголосили, що самі українці вбили Коцка - і з неважести кинулися громити українські інституції і монастирі. У своїх терпінні цьковані українці висікли чорні прапори. Нашу пресу з правдивим перебігом подій конфіскували.

З 50-тиліття неповинної смерті студентського діяча, віддамо шану Адамові Коцкові і згадаємо всю безупинну і героїчну боротьбу ідейних студентів і відповідальних провідників народу за право українців до свого університету у Львові. Згадаємо всі засоби боротьби і жертви, а серед них сенсею з університету з 1902, іматрикуляцію, в'язнення і голодівку в 1907, барикади в 1910, процес 101 студентів в 1911, інструмен-тальну обструкцію парламенту у Відні в 1912, тайний університет з 1921 - 1925 - цей одиникий у світі "університет у катакомбах" і кличемо голосно СЛАВА І ЧЕШТЬ БОРЦЯМ!

НАЙКРАЩИЙ НАМ'ЯТНИКОМ АДАМОВІ КОЦКОВІ БУДЕ УМЦДОВАННЯ УКРАЇНЦЯМИ ПЕРШОЮ КАТЕДРОЮ УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ ОДНОМУ З АМЕРИКАНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ. ПОТРІБНО ЗІБРАТИ СЛІВ 350 000 ДОЛЯРІВ